

dr hab. Andrzej Urbanek, prof. UP w Słupsku
Uniwersytet Pomorski w Słupsku
ul. Bohaterów Westerplatte 64
76-200 Słupsk

Słupsk, dnia 02.12.2025 r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej autorstwa mgr. Mateusza Krawczyka
pt. „Koncepcja modernizacji systemu zarządzania kryzysowego
Rzeczypospolitej Polskiej”,
Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego,
Warszawa 2025 (s. 282)**

Promotor: dr hab. inż. Gabriel Nowacki

Promotor pomocniczy: dr Krzysztof Szwarec

1. Podstawa dokonania recenzji

W oparciu o uchwałę nr 47/RDN NoB/2025 z dnia 24 września 2025 r., przedstawiam recenzję rozprawy doktorskiej Pana mgr. Mateusza Krawczyka, której promotorem jest dr hab. inż. Gabriel Nowacki, a promotorem pomocniczym dr Krzysztof Szwarec.

Oceniając powyższą rozprawę doktorską kierowałem się kryteriami zawartymi w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2022 r., poz. 574 z późn. zm.), a także Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

Podstawą mojej oceny była rozprawa doktorska autorstwa mgr. Mateusza Krawczyka pt. „Koncepcja modernizacji systemu zarządzania kryzysowego Rzeczypospolitej Polskiej”, Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Warszawa 2025. Stwierdzam, że przedłożona do oceny rozprawa pozwala na dokonanie jej recenzji, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Ocena struktury i formy rozprawy doktorskiej

Temat pracy „Koncepcja modernizacji systemu zarządzania kryzysowego Rzeczypospolitej Polskiej” został sformułowany poprawnie i odpowiada mu treść całej dysertacji, a także koresponduje z nim problem główny badań. Jest to niewątpliwie problem użyteczny społecznie i wypełnia swoistą lukę w wiedzy dotyczącej funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w przestrzeni publicznej.

Od strony formalnej struktura pracy nie budzi też żadnych zastrzeżeń. Została podzielona przez Autora dysertacji na pięć rozdziałów, a w tym rozdział metodologiczny, dwa rozdziały teoretyczne i dwa rozdziały empiryczne. Całość pracy uwieńczona została zakończeniem. Pojawiają się w niej również wykaz bibliograficzny oraz spis rycin i tabel i załączniki. Treść poszczególnych rozdziałów koresponduje z ich zawartością merytoryczną, język pracy poprawny i pokazuje, że Autor dysertacji w sposób stosunkowo sprawny posługuje się językiem naukowym.

Dobór źródeł literatury również poprawny. Znajdujemy w wykazie bibliograficznym zarówno prace zwarte, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe, źródła prawa, raporty z badań, raporty NIK, czy też odniesienia do źródeł internetowych.

Chciałbym podkreślić, że pod względem merytorycznym pracę ocenić należy na bardzo dobrym poziomie. Autor rozprawy w sposób w pełni świadomy i konsekwentny dążył do rozwiązania problemu głównego swojej pracy wpisując się w szeroki dzisiaj dyskurs na temat funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w Polsce w sytuacji różnych zagrożeń, a szczególnie zagrożeń hybrydowych z jakimi mamy do czynienia między innymi w wyniku wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

Autor podzielił całość opracowania, jak wspomniano wcześniej, na trzy zasadnicze części: metodologiczną, teoretyczną, oraz badawczą (empiryczną). Część metodologiczną tworzy jeden – pierwszy rozdział, w którym przedstawił założenia metodologiczne prowadzonych przez siebie badań. Część teoretyczną opracowania tworzą dwa rozdziały – drugi i trzeci, będące wynikiem jego badań teoretycznych (studyjnych) opartych jak wnioskuję z treści rozprawy na krytycznej analizie literatury, analizie dokumentów i częściowo badaniach porównawczych. W rozdziale drugim przedstawił istotę zarządzania kryzysowego, a w trzecim opis uwarunkowań skuteczności i sprawności działania systemu zarządzania kryzysowego. Z kolei na część empiryczną, w której prezentuje wyniki badań, składają się dwa rozdziały, a w tym rozdział czwarty, w którym prezentuje wyniki badań odnośnie diagnozy stanu systemu zarządzania kryzysowego i piąty, w którym przedstawia swoją autorską koncepcję modernizacji systemu zarządzania kryzysowego. Całą konstrukcję merytoryczno-logiczną zamykają, jak również wskazałem wcześniej, zakończenie, bibliografia oraz spis rycin i tabel oraz załączniki zawierające narzędzia badawcze wykorzystane w badaniach. **Zatem pod względem formalnym struktura pracy nie budzi żadnych zastrzeżeń.**

We wstępie Autor rozprawy wprowadza nas w ogólną sytuację problemową, która stanowiła podstawę realizacji badań zarówno teoretycznych, jak i empirycznych. W tej części dysertacji przedstawiono też opis struktury pracy, co przy tego typu pracach jest wskazane.

Pierwszy rozdział poświęcony został przez Autora na prezentację założeń metodologicznych realizowanych badań. Przedstawił w nim: uzasadnienie podjęcia tematyki, uwagi dotyczące analizy literatury przedmiotu, przedmiot, cel badań, problemy badawcze, hipotezy, zmienne i wskaźniki, przyjęte metody i techniki badawcze oraz przybliżył organizację badań. Rozdział opracowany poprawnie i zgodnie z obowiązującymi zasadami dla prac empirycznych. Do strony przyjętej metodologii odniosę się w dalszej części recenzji.

Rozdział drugi poświęcony został przez Autora na opis wyników swoich badań studyjnych i ma charakter rozdziału teoretycznego. W rozdziale tym podjął starania, by w oparciu o literaturę przedmiotu wyjaśnić w pierwszej kolejności pojęcie kryzysu, procesu i sytuacji kryzysowej. W dalszej części rozdziału pokusił się o interpretację pojęcia zarządzanie kryzysowe, a następnie przedstawił powyższy proces w ujęciu systemowym. W rozdziale tym na uwagę zasługuje przeprowadzona przez niego analiza podstaw prawnych zarządzania kryzysowego oraz próba przedstawienia, jak to sam określił, „sprzężenia” systemu zarządzania kryzysowego z systemem ratownictwa. Rozdział od strony merytorycznej nie budzi moich większych zastrzeżeń, bowiem przedstawił w nim istotne problemy z punktu widzenia prowadzonych przez siebie badań. Rozdział zamykają wnioski z badań studyjnych.

Rozdział trzeci ma również charakter teoretyczny i oparty jest o analizę literatury. Poświęcił go na analizę uwarunkowań i sprawności działania systemu zarządzania kryzysowego, wyjaśniając na wstępie znaczenie pojęć skuteczność i sprawność, co jest istotnym zabiegiem w przypadku prowadzenia prac badawczych, a przede wszystkim doprecyzowania zmiennych i wskaźników do badań. Następnie przedstawił wyniki swoich prac studyjnych na temat ciągłości działania systemu zarządzania kryzysowego, a także przeciwdziałania jego zakłóceniom. Rozdział kończą rozważania Autora na temat identyfikacji uwarunkowań skuteczności i sprawności systemu zarządzania kryzysowego. Podobnie jak w rozdziale poprzednim, na końcu przedstawił wnioski końcowe dotyczące tej części jego badań teoretycznych.

Reasumując moje rozważania dotyczące tej części dysertacji mogę z całą odpowiedzialnością powiedzieć, że rozdziały teoretyczne można od strony teoretycznej ocenić wysoko, jakkolwiek można by polemizować z Autorem na temat jego niektórych przemyśleń. W tej części dysertacji na szczególną uwagę zasługuje stosunkowo duża dojrzałość Autora w zakresie analizy zjawisk i pojęć związanych z funkcjonowaniem systemu zarządzania kryzysowego. **Autor dysertacji swobodnie porusza się wokół problematyki bezpieczeństwa, a w szczególności systemu zarządzania kryzysowego, a także posiada szeroką wiedzę merytoryczną obejmującą przedmiot badań, co jest jednym z wymogów formalnych ubiegania się o nadanie stopnia doktora.**

Część empiryczną jego pracy rozpoczyna rozdział czwarty, w którym zaprezentował wyniki swoich prac badawczych na temat diagnozy stanu systemu zarządzania kryzysowego. Od strony formalnej nie mam do niego żadnych uwag. Rozdział rozpoczął od przedstawienia założeń badawczych, które są spójne z tym, co przedstawił w rozdziale metodologicznym. Przeprowadzona przez niego analiza dotyczyła głównie: diagnozy aktualnego stanu wiedzy w zakresie skuteczności i sprawności systemu zarządzania kryzysowego przeprowadzona na podstawie analizy dokumentów i diagnozy wad systemu, którą przeprowadził na podstawie obserwacji uczestniczącej i wreszcie identyfikacji deficytów systemu, które określił wykorzystując technikę badań ankietowych. Rozdział ten pokazuje, że Autor dysertacji potrafi przeprowadzić badania społeczne wykorzystując różne metody i techniki badań, a także swobodnie opisywać wyniki badań ilościowych i jakościowych. Rozdział ten ma duże walory poznawcze.

Rozdział piąty, również empiryczny, zatytułowany został przez Autora następująco: „Koncepcja modernizacji systemu zarządzania kryzysowego”. Opisano w nim, jak zaznaczono w tytule, Autorską koncepcję modernizacji systemu zarządzania kryzysowego. Na wstępie Autor dysertacji wskazał założenia stanowiące podstawę wypracowania koncepcji, które są zgodne z przyjętą procedurą badań. W następnej kolejności zaprezentował swoje propozycje modernizacyjne koncentrując się na siedmiu problemach: strukturze i składzie systemu, obiegu informacji i zakłóceniach działania systemu, wadach regulacyjnych, przygotowaniu państwa i społeczeństwa na zagrożenia hybrydowe, lokalizacji osób potrzebujących pomocy, funkcjonowaniu systemu ostrzegania i alarmowania i wreszcie wadach systemu monitorowania zagrożeń. Sposób przedstawienia całej koncepcji jest ciekawy i warty pochwały. Przyjął w nim następującą procedurę: opis problemu, konsekwencje, proponowane rozwiązania. Główną ideą jego propozycji jest ściśle powiązanie systemu zarządzania kryzysowego z systemem ratownictwa, a w szczególności z systemem powiadamiania ratunkowego, z czym można się zgodzić. Zabrakło mi jednak w przedstawionej propozycji szerszego podejścia do problematyki zagrożeń, które powinny być punktem wyjścia do ewaluacji i zmian w systemie zarządzania kryzysowego. Czy kwestie zagrożeń o charakterze militarnym, czy też kwestie ekstremizacji zagrożeń naturalnych w wyniku zmian klimatu nie są tak samo ważne jak zagrożenia hybrydowe? Pytanie to pozostawiam bez odpowiedzi, ale bardziej pod kątem jego przemyślenia przez Autora dysertacji. Powyższa koncepcja została poddana ocenie przez ekspertów i Autor w części końcowej rozdziału przedstawił krótko kierunki doskonalenia koncepcji.

Do rozdziałów empirycznych, za wyjątkiem pewnych wątpliwości merytorycznych nie mam większych zastrzeżeń. Zostały opracowane poprawnie i zgodnie z regułami naukowymi.

Ostatnią część dysertacji stanowi zakończenie. Autor dysertacji przedstawił w nim wnioski wynikające z badań i przedstawił wyniki weryfikacji hipotez badawczych. Proces wnioskowania, którego celem jest zwarte i przejrzyste sformułowanie najistotniejszych wyników zrealizowanych badań oraz zaprezentowanie swoich autorskich propozycji dotyczących zmiany obowiązującego w Polsce modelu systemu zarządzania kryzysowego został przeprowadzony poprawnie, jakkolwiek zabrakło mi szczegółowego opisu sposobu sprawdzenia (weryfikacji) hipotez, co w badaniach naukowych jest niezmiernie ważnym zabiegiem.

Zaprezentowany układ pracy i jej zakres treściowy nie budzą większych zastrzeżeń. Wyróżnione w rozdziałach problemy mieszczą się w tytułowej tematyce, a ich kolejność wynika z logiki przyjętej narracji, za wyjątkiem drobnych uchybień wskazanych przeze mnie w recenzji. Z merytorycznego punktu widzenia praca tworzy więc zwartą całość, w której podjęto podstawowe wątki mieszczące się w obrębie teoretycznych i praktycznych aspektów funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w przestrzeni publicznej.

Pomimo wskazanych w recenzji drobnych poniekąd niedociągnięć i kontrowersji, które ze strony Recenzenta mają charakter pomocy i wskazania Autorowi jak uniknąć potencjalnych zarzutów pod kątem wartości metodologicznej i merytorycznej jego perspektywicznej, samodzielnej pracy badawczej należy podkreślić, że **jest to praca wartościowa poznawczo, oparta na solidnych podstawach naukowych, a także i użyteczna społecznie**. Niewiele jest bowiem w Polsce prac, które kwestie funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego ujmują w sposób holistyczny, z zachowaniem podstawowych reguł stosowanych w badaniach społecznych. Niekwestionowaną wartością poznawczą pracy jest niewątpliwie autorska koncepcja modernizacji systemu zarządzania kryzysowego. W pracy pojawiają się drobne błędy językowe i niekonsekwencje, chociażby w przypisach, ale są to niedociągnięcia na akceptowalnym poziomie. **Strona językowa rozprawy nie budzi również większych uwag, zatem można jednoznacznie stwierdzić, że Autor rozprawy opanował technikę pisania prac naukowych na dobrym poziomie.**

3. Ocena wartości naukowej, w tym metodologicznej pracy

Nauki o bezpieczeństwie z formalno-prawnego punktu widzenia stały się w Polsce odrębną dyscypliną naukową stosunkowo niedawno, bo dopiero w 2011 r. Nadanie im tego statusu wynikało z narastającego zainteresowania szeroko rozumianym bezpieczeństwem, wyrażanego m.in. coraz licznieszymi pracami naukowymi. Z perspektywy metodologii ogólnej każda dyscyplina naukowa powinna spełnić trzy kryteria, aby uznać jej odrębność: po pierwsze powinna mieć wyodrębniony przedmiot badań, po drugie posługiwać się charakterystycznym dla siebie

system pojęć podstawowych i wreszcie po trzecie, posługiwać się swoistym warsztatem metodologicznym. Zdaniem wielu specjalistów przedmiot badań nauk o bezpieczeństwie obejmuje przede wszystkim systemy bezpieczeństwa, których badanie powinno opierać się na systemowych metodach badawczych. Z drugiej strony nauki o bezpieczeństwie usytuowane są w obrębie nauk społecznych, co wynika z przyjęcia tezy, że bezpieczeństwo jest procesem społecznym, a przez co, jak sądzi wielu naukowców, w jego badaniu powinno się analizować różne podmioty i aspekty bezpieczeństwa, analizować je z perspektywy człowieka, ludzkich zbiorowości, całego społeczeństwa czy społeczności międzynarodowej, analizować je z perspektywy społecznej, kulturowej, ekologicznej, militarnej, politycznej czy prawnej, a także sięgać po sprawdzone w naukach społecznych metody badań. W tym ujęciu badania obejmujące problematykę bezpieczeństwa powinny charakteryzować się pluralizmem metodologicznym, epistemologicznym czy ontologicznym, a także interdyscyplinarnością.

Rozprawa doktorska mgr. Mateusza Krawczyka wpisuje się głównie w pierwszy sposób postrzegania bezpieczeństwa, bezpieczeństwa w ujęciu systemowym (funkcjonowania określonych systemów bezpieczeństwa, w tym wypadku systemu zarządzania kryzysowego). Przedmiotem badań podjętych na potrzeby przedstawionej do recenzji dysertacji jest system zarządzania kryzysowego i propozycja jego zmian, które mają wpłynąć na efektywność jego funkcjonowania w sytuacji wystąpienia określonych zagrożeń. Praca ma charakter interdyscyplinarny prezentując zagadnienia z perspektywy nauk o zarządzaniu i jakości, a przede wszystkim z perspektywy sekuritologicznej. Dotyczy z jednej strony bezpieczeństwa strukturalnego – systemu zarządzania kryzysowego, a z drugiej bezpieczeństwa personalnego – czyli beneficjentów tego systemu, wpisując się w obydwa paradygmaty badań prowadzone w tym zakresie na gruncie nauk o bezpieczeństwie. Mając na uwadze powyższe można uznać, że **praca wpisuje się w dyscyplinę nauki o bezpieczeństwie.**

Zgodnie z przyjętymi wymogami i przepisami rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. **Problem naukowy** to z kolei pewna luka w całości kształcie wiedzy naukowej, swoisty stan niewiedzy, bądź nie w pełni uzasadnione i empirycznie potwierdzone tezy, poglądy a nawet teorie naukowe, które wymagają wyjaśnienia bądź weryfikacji, to wreszcie brak odpowiedzi na istotne i obiektywne pytania, których nie dostarcza nauka. Przedłożona do recenzji rozprawa wypełnia lukę w wiedzy naukowej związanej z uwarunkowaniami funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego i koniecznymi zmianami, których wymaga. Autor rozprawy wskazał na powyższy problem we wstępie rozprawy oraz w rozdziale metodologicznym co świadczy o tym, że w sposób w pełni świadomy przystępuje do jego rozwiązania w drodze zarówno badań teoretycznych jak i empirycznych. Autor rozprawy

nie wskazuje jednoznacznie, co w jego intencji stanowi o oryginalności rozwiązania powyższego problemu naukowego, jakkolwiek z analizy treści rozprawy można wskazać, przynajmniej na trzy oryginalne moim zdaniem elementy: po pierwsze, zastosowanie modelu mieszanego – triangulacyjnego w badaniach, łączącego elementy badań jakościowych prowadzonych w oparciu w krytyczną analizę dokumentów zastanych i wywiady eksperckie, a także badań ilościowych prowadzonych w oparciu o technikę badań ankietowych; po drugie, zastosowanie autorskich narzędzi badawczych w postaci kwestionariuszy ankiet i wywiadów; wreszcie po trzecie, przedstawienie koncepcji modernizacji systemu zarządzania kryzysowego. Podjęte na potrzeby napisania rozprawy doktorskiej badania mają zatem charakter innowacyjny, głównie w aspekcie prezentacji koncepcji modernizacji systemu zarządzania kryzysowego i można założyć, że w tym układzie stanowią również oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, zatem praca spełnia w tym względzie wymogi ustawowe (art. 187, ust 2. cytowanej już ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).

Pod względem metodologicznym poddana recenzji rozprawa również nie budzi większych zastrzeżeń formalnych i odpowiada regułom i zasadom przyjętym dla tego typu prac badawczych, czyli prac o charakterze empirycznym, wykorzystujących, jak udało mi się wywnioskować z treści rozprawy, hipotetyczno-dedukcyjny model badań. Autor przedstawił we wstępie sytuację problemową, która stała się z kolei punktem wyjścia do badań własnych, a w rozdziale metodologicznym ogólne założenia badawcze. Uzasadnił wybór tematu, przedstawił uwagi dotyczące analizy literatury przedmiotu, zaprezentował cele badań, problemy badawcze, hipotezy, zmienne i wskaźniki. Wskazał zastosowane przez siebie metody badawcze, odwołując się głównie do metodologii badań społecznych, w tym badań sekuritologicznych, stosując mieszany model badań (wykorzystał zarówno metody ilościowe jak i jakościowe w oparciu o zabieg triangulacji).

Na początku rozdziału Autor dysertacji przedstawił uzasadnienie wyboru tematu i uczynił to w mojej ocenie w sposób poprawny, a przedstawione przez niego argumenty są poparte wynikami prac kontrolnych NIK i literaturą przedmiotu. Do tej części rozdziału nie mam większych zastrzeżeń.

W dalszej części odniósł się do procesu analizy literatury przedmiotu. W tej części pracy zabrakło mi jednak bardziej klarownego przedstawienia celu tej czynności oraz zastosowanej metody analizy. Ujęcie tych elementów w pracy świadczy zawsze o dojrzałości metodologicznej badawcza.

Na potrzeby badań Autor rozprawy określił w sposób poprawny przedmiot badań, który opisał stosunkowo szeroko w dalszej części dysertacji, a także problemy badawcze. Zdefiniowany przez niego problem główny przyjął postać pytania: *W jaki sposób powinien zostać zmodernizowany system zarządzania kryzysowego, aby skuteczniej przeciwdziałać sytuacjom kryzysowym?* (rozprawa, s. 33). Do tak sformułowanego problemu głównego określił 4 problemy szczegółowe o charakterze empirycznym, co jest zabiegiem wskazanym i zdecydowanie potrzebnym. W tym miejscu chciałbym jednak zwrócić uwagę na fakt, iż problem badawczy to swoiste pytanie określające jakość i wymiar pewnej niewiedzy oraz cel i granice pracy naukowej, a poprawność sformułowania problemu polega głównie na: wyczerpaniu jego zakresu, uwzględnieniu zależności między zmiennymi, zastosowaniu rozstrzygnięcia empirycznego. W zestawieniu problemów zabrakło mi jednak bezpośredniego odniesienia do badań stanu systemu zarządzania kryzysowego, których efekty przedstawił w rozdziale czwartym swojej dysertacji oraz bezpośredniego odniesienia do swojej koncepcji modernizacji, a przede wszystkich obszarów (problemów), w jakich system powinien zostać poddany zmianom. W mojej ocenie lista przedstawionych przez niego problemów powinna być o te aspekty uzupełniona. Na potrzeby badań sformułował hipotezy główną i szczegółowe. Hipotezy zostały sformułowane poprawnie, jakkolwiek moim zdaniem z uwagi na pewne luki na liście problemów badawczych, hipotezy nie są do końca wyczerpujące.

Analizując treść opisu metodologicznego badań nasuwa się jeszcze kilka innych ogólnych uwag ważnych z perspektywy oceny końcowej całej rozprawy. Szczególnie istotny jest w tym względzie sposób podejścia przez Autora rozprawy do procedury badań, a właściwe stopnia szczegółowości jego opisu. Badania których się podjął, głównie w ich części empirycznej, realizowane były według reguł hipotetyczno-dedukcyjnych. Reguły te są z kolei stosowane obecnie dość powszechnie w modelu badań ilościowych, przez co narzucają określone zasady postępowania w całej procedurze badawczej. Jedną z tych zasad jest konieczność zdefiniowania hipotez co uczynił, ale także określenia zmiennych i wskaźników do badań empirycznych co również uczynił, ale w mojej opinii w określeniu zmiennych i wskaźników możemy doszukać się pewnych rozbieżności. Jak sam określił w na stronie 35 swojej pracy „Zmienne i wskaźniki stanowią próbę uszczegółowienia problemów badawczych.”, a w swojej pracy określił tylko jedną zmienną zależną i niezależną, wskazując po kilka wskaźników. Czy jest to wystarczające w sytuacji, gdy głównym celem pracy było przedstawienie koncepcji modernizacji systemu zarządzania kryzysowego? Być może moje wątpliwości nie miałyby miejsca, gdyby Autor dysertacji określił definicje operacyjne powyższych zmiennych. Chciałby w tym miejscu zaznaczyć, że definiowanie zmiennych polega głównie na nadaniu empirycznego sensu pojęciom

i terminom określającym dane zmienne. Definiowanie zmiennych odbywa się z reguły według procedur i koncepcji tzw. definicji operacyjnych. Są to definicje, w których w członie definiującym dany termin jest zawarty opis sytuacji, w jakich mogą nastąpić czynności poznawcze, opis samych tych czynności (operacji) oraz ich wyniku, który w konsekwencji upoważnia nas do zastosowania definiowanego terminu w odniesieniu do badanego wycinka rzeczywistości. Tak więc definicja operacyjna zmiennej polega na określeniu warunków, czynności oraz wyniku pomiaru jakiegoś przedmiotu czy zjawiska. Warto, by powyższą procedurę Autor dysertacji stosował w swojej dalszej pracy badawczej.

Jeżeli Autor przyjął hipotetyczno-dedukcyjny model badań to warto zwrócić uwagę, że badania tego typu poprzedzają badania teoretyczne, które nota bene przeprowadził (opis ich wyników znajdujemy w rozdziałach drugim i trzecim). Badanie te mają na celu nie tylko określenie aktualnego stanu rozwoju refleksji nad przedmiotem badań empirycznych, ale stanowią również podstawę do zbudowania teoretycznych podstaw i szczegółowej koncepcji badań, stąd warto dla tej części pracy formułować również problemy badawcze, które ukierunkowują prace studyjne. Warto by zwrócił na to uwagę w swojej przyszłej pracy naukowej.

Dobór metod do badań mogę ocenić pozytywnie. Zostały dobrane adekwatnie do przyjętego modelu badań i problemów badawczych. Ich opis w rozdziale metodologicznym został przedstawiony wyczerpująco. Pozytywnie też oceniam dobór próby badawczej, który upoważnia Autora do formułowania uogólnień naukowych.

Pomijając moje uwagi co do opisu samej procedury badań, czy sformułowania problemów, hipotez, czy zmiennych, **sposób przeprowadzenia badań, a przede wszystkim sposób opisu wyników badań i przyjęte w tym zakresie przez Autora procedury ocenić należy zdecydowanie pozytywnie.** Praca opiera się bowiem na bardzo solidnych podstawach, na które składają się wyniki badań zarówno teoretycznych, jak i empirycznych. Autor rozprawy przeanalizował wszystkie, istotne z punktu widzenia przedmiotu badań pozycje literatury, przeprowadził też badania ankietowe i wywiady. To wszystko przyczyniło się do mojej stosunkowo wysokiej oceny walorów naukowych, w tym metodologicznych samej rozprawy.

Reasumując ocenę strony metodologicznej rozprawy należy podkreślić, że przedstawione przeze mnie błędy, czy też niedociągnięcia, sprowadzające się głównie do sposobu opisu strony metodologicznej badań czy sposobu sformułowania problemów, hipotez zmiennych i wskaźników nie mają takiej wagi, aby w zasadniczy sposób wpłynąć na ostateczną, pozytywną w mojej ocenie wartość metodologiczną samej dysertacji. Dobór metod badawczych można bowiem ocenić pozytywnie, nie budzi większych zastrzeżeń również sama procedura badawcza i dobór próby badawczej. Przyjęte przez siebie założenia metodologiczne

Autor dysertacji realizował w sposób konsekwentny, dostosowując się do reguł logicznych co świadczy o tym, że jest gotowy do tego, by w pełni ukształtować u siebie „świadomość metodologiczną” i rozwinąć kompetencje cechujące dobrego badacza, podejmując już samodzielnie badania naukowe, a przede wszystkim uniknąć w przyszłości błędów, które mogłyby zaważyć o wartości wyników prowadzonych przez niego badań. Na tej podstawie mogę również przyjąć, że **wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, spełniając tym samym kolejny wymóg ustawy.**

4. Konkluzje końcowe

W swojej recenzji nie odnoszę się oddzielnie do zastrzeżeń w stosunku do całej pracy, bowiem mają one jedynie charakter wskazanych przeze mnie pewnych nieścisłości, czy niedociągnięć, które zasygnalizowałem w ocenie zarówno strony formalnej, merytorycznej, metodologicznej czy naukowej pracy, zatem w tym miejscu chciałbym przejść bezpośrednio do konkluzji końcowych.

Reasumując całość rozprawy doktorskiej można przyjąć, że:

- praca od strony formalnej nie budzi większych zastrzeżeń (temat pracy sformułowano poprawnie, jej struktura merytoryczno-logiczna odpowiada standardom przyjętym dla tego typu prac);
- rozprawa jest niewątpliwie oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego, przez co spełnia wymogi określone w art. 187, ust. 2. cytowanej już ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce;
- Autor rozprawy jest przygotowany do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, głównie badań społecznych w obszarze bezpieczeństwa powszechnego;
- wysoko należy ocenić wartość merytoryczną pracy, której treść posiada duże walory poznawcze i oparta jest na solidnych podstawach naukowych, a także wskazuje, że jej Autor posiada dość głęboką wiedzę teoretyczną z zakresu nauk o bezpieczeństwie;
- Autor opanował technikę pisania prac naukowych na bardzo dobrym poziomie.

Rozprawę oceniam ogólnie jako dojrzałą publikację. Jej Autor ze stosunkowo dużą swobodą analizuje i opisuje problemy związane z bezpieczeństwem powszechnym i systemem zarządzania kryzysowego. Może ona stanowić przyczynek do dalszych rozważań teoretycznych, a przede wszystkim badań empirycznych związanych z poprawieniem jakości funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego. Wskazane przez recenzenta uchybienia bądź kwestie dyskusyjne są w stosunku do całości pracy mało znaczące i łatwe do wyeliminowania

w toku dalszej kariery naukowej Autora. Nie mogą one w żaden sposób wpływać na ogólną – pozytywną ocenę całej, przedstawionej do recenzji pracy. Uznaję ją za wartościową głównie ze względów poznawczych i społecznych.

Rozprawa doktorska autorstwa mgr. Mateusza Krawczyka spełnia wymogi dla prac doktorskich określone w obowiązujących przepisach tj. w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2022 r., poz. 574 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789), w których sformułowano wymóg, iż rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub artystycznego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Praca stanowi oryginalne i innowacyjne rozwiązanie problemu naukowego, który obejmuje w zakresie merytorycznym zagadnienia dotyczące funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w przestrzeni publicznej. Jej strona merytoryczna wskazuje, że jej Autor posiada dość szeroką wiedzę merytoryczną obejmującą przedmiot badań, opartą na solidnych podstawach sekuritologicznych, a z kolei strona metodologiczna, że Autor rozprawy wykazuje się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Wobec tych jej zalet mogę zarekomendować jej dopuszczenie do publicznej obrony.

W ramach publicznej obrony dysertacji prosiłbym Autora o odpowiedź następujące pytania:

- 1) Jaką zastosował metodę sprawdzenia hipotez?
- 2) Jakie przyjął definicje operacyjne zmiennych?
- 3) Czy skupienie się wyłącznie na zagrożeniach hybrydowych jest wystarczające, aby dokonać modernizacji systemu zarządzania kryzysowego?

dr hab. Andrzej Urbanek, prof. UP w Słupsku